

ARBETSKARLENS HUSTRU.

TECKNING EFTER NATUREN AF W.

Man finner ofta bland det fattiga arbetsfolket ett tålmod, en förtröstan och enhängivenhet till Gud, samt en resignation i olyckan, som man stundom förgäflves söker hos de i världsligt afseende bättre lottade kristna. Det är, som om detta friska, spänstiga och förnjösamma sinne vore de fattiga gifvet såsom till ersättning för de umbäranden, som Forsynen i öfrigt funnit för godt ålägga dem. Ofta ser man ett hjertligt leende upplifva den fattiga arbetsskarlens härdade ansigte och en glädjetår fukta hans öga vid någon oförmodad liten glädje eller gålva. Liten! ja, J glada gifvare! J kunnen icke alltid föreställa Er, hur stor glädje, hur många tacksamma tårar, hur mycket gagn äfven en liten, med förstånd gifven gålva kan åstadkomma! Tillåt den J mig att berätta Er något om den fattiges förnjösamhet, hans torkliga hem och rika hjerta.

Den som våren 1845 någon gång vandrade utåt den s. k. Nya vägen, såg, utanför något af de gamla rucklen, som till venster omgifva densamma, tvenne små trasiga barn, som lekte bland bergen och de betande getterna. Kom man dessa barn för nära, så flydde de in i ett svart hvalf eller port, liksom skygga vildfoglar. Följde man dem genom detta hvalf, fann man der innanför deras lilla näste. Detta var ett helt litet, trekantigt rum, med tvenne oformaligt stora fönster, och en mycket liten kakelugn. Möblerna bestodo af en helt smal säng, 2:ne stolar, ett skrin och ett skåp. Familjen som bodde der, utgjordes af 3 personer: mannen, hustrun och trenne barn, af hvilka det minsta var sjukt; alla begagnade samma säng, som väl hade ett täcke — nyligen skänkt af någon barmhärtig person — men i öfrigt nästan inga sängkläder. Utom dessa fem personer bodde i den lilla

trehörningen ännu en qvinna till, som var husvill och arm och derföre upptagen och »inpoliserad» i trekanten; denna sof på skrinet. En sjunde person, också en fattig arbetsmenniska, den familjen inhyt för att få litet biträde med hyran, sof på golvet.

Mannen, familjefadern, var en gubbe af svag kroppbyggnad och utan arbetsdrift och om-tänka. Han sågade väl en och annan famn ved åt sina kunder, men oftare var han hemma hos de små och »skötte hushållet», hvadan han ock af granne på rolighet kallades »barnflickan». Säg hvad man vill om de storverk som menniskan med sin blotta vilja förmår uträtta, visst är att hon ändå, när allt kommer kring, icke mer än till en viss inskränkt grad utöfver den gräns, som naturen utstakat, förmår uppdriva sina individuella krafter, vare sig andeliga eller kroppsliga. Mannen i trekanten var en af dessa hjälplösa, svaga och njuggt utrustade varelser, utan arbetsförmåga, tillagsenhet och mod, hvilka kommit till världen icke för att hjälpa, utan för att hjälpas. Ett af hans dagliga göromål i och för husets bestånd, hvilket han aldrig fick försumma, var imidlertid att hemta den s. k. fattigsoppan. Härmed tillgick sålunda, att mannen tog det ena barnet på armen, det andra, som bar kukan, vid handen, och vandrade så af från Nya vägen till gamla Själagårdsgatan, der kokinrättningen var belägen. Visst var det ett långt stycke väg att hemta fattigsoppan: men hvad skall den fattige göra?

Visst låg det lilla barnet dödligt sjukt, men sådant fick icke hjälpa; de andra kunde icke svälta ihjel för det!

Medan vi äro ihåll med fattigsoppan, kunna vi icke underlåta nämna, att det förekommer oss såsom skulle dylika insättningar väl, utan alltför stor eller känbar kostnad och uppoffring för den enskilde, kunna ombesörjas på flera ställen icom hufvudstaden. Vi hafva funnit

denna soppa oftast rätt försvarlig, smaklig och kraftig. De s. k. »Ärtedagarna» hafva väl ibland erinrat oss anekdoten om Herregårdsdrängen, som satte sig till ärtfattet, men bäst det var kastade skeden ifrån sig och vek upp rockärmarna, utropande: »Ta mig tusan, ska' jag icke nu ha henne (nemligen ärtan), det är tvårtäckert, ty jag såg henne nyss på bottnen!» — men på denna brist när, är fattigsoppan bra att ha.

Dock, vi återkomma till vår berättelse. Om mannen i trekanten var senfärdig och långsam af sig, så var hans hustru så mycket raskare och förslagnare. Hon var, såsom én viss stor man sade om en viss qvinna, »den enda karlen i familjen». Hon var det, som på starka skuldror bar alla de andras väl och ve. Hon var det, som tidigt om morgonen borgade brödet och drickat, hvilket vid uppvaknandet skulle stilla de andras hunger, och derefter gick att med osparade krafter tillkämpa sig sin »24 skilling och mater», hvilken sednare hon dock till stor del gömde med sig hem, till barnen, ty, sade hon, »man behöfver icke äta sig proppmätt, för att kunna leva». Om qällen var det hon, som vid hemkomsten betalade det borgade brödet och drickat hos krögerskan, gaf värdinnan sitt förkott samt besrjide inköpen för morgondagen.

»Må jag icke vara glad,» sade hon det oakadt, »att ha en man, som, fastän han är jämfaldiger och godtrogen, dock aldrig kommer fuller och oregelrig hem och slör mig och barnen, eller förstör något!»

Och så förhöll det sig ock; mannen var en nykter och beskedlig, om ock något »jenfaldiger» karl.

Visst var arbetet tungt och mödosamt ibland för den arma hustrun, hvars helsa och krafter stundom ville duka under; visst voro inkomsterna oerhördt knappa och otillräckliga, men

hon svigtade dock aldrig i sin fromma förtröstan. »Visserligen är det svårt,» suckade hon, »men Gud hjälper mig nog!»

Om det fallit någon in att på senhösten samma år vandra mellan bergen utåt Nya vägen in i den svarta porten till det trekantiga rummet med stora fönstren, skulle han hafva erfårit, att det lilla hushållet nu blifvit förminskadt. Hade vandran tid och lust att stanna derinne en stund, skulle han snart få höra mor Brita, arbetsskarlens hustru, omtala huru lycklig lilla Johanna nu var.

Barnets sjukdom hade tilltagit mot slutet af sommaren. Mor Brita hade burit det till doktorn, som yttrade: »Vi få väl se, det kastar snart om!» — »Ty,» tillade mor Brita, »han såg nog att det var bara döden.» Det oakadt måste modren dagligen gå bort från lilla flickan, för att dagligen kunna hemföra sin 24-skilling och betala krögerskan och värdinnan.

En natt hade Johanna varit mycket »underlig» — men blef lugnare på morgonen. Gubben stod just i gårdsmygen och racklade i skumrasket med att öppna porten, ty han skulle gå bort till ett herrskap, hos hvilket Brita skulle biträda vid tvätt, med återbud från Brita, som den dagen icke såg sig god till att lemna sitt lilla sjuka barn.

Hustrun knackade sakt på rutan, och gubben vände tillbaka och lutade sig mot fönstret. »Det lider, far, du får väl en vända om» — och när fadren kom in, låg lilla Hanna vänd emot väggen, hvit och vacker, men litet blå på bröstet.

Nu blef det mycket bekymmer huru man skulle få barnet i jorden, och Brita fick försätta flera dagar för detta bestyr.

Sedan hon skaffat »fattigkista», svepte hon barnet och satte kistan i en angränsande vedskrub. Sedan gick hon till dödförfaren.

Under dessa dagar kunde ingen af makarna

förtjena till familjens underhåll. Gubben kom sig icke heller till att gå bort; »det var nog att lilla Hanna var borta, och mor hade lagt vedyxan på kistlocket för rättorna.»

Små barnen undrade mellan sig att mor, som alltid varit så rädd om lilla Hanna, kunde nämnas lägga henne i den kalla skrubben, helst hon var så kall om ansigte och händer, att hon helt säkert frös; — men de tröstade sig efterhand med att det väl icke kunde vara så kallt i skrubben, der all veden låg.

Medan hustrun var hos dödförfaren och mannen ute att skaffa ett par bekanta som buro kistan till grafven, tog den inhysta qvinnan bort hustruns få, hemnavarande klädespersedlar, knöt kläderna af de små barnens halsar och gick sin kos.

Om hustrun sjelf berättade er barnets död och begrafning, skulle hon, torkande sina ögon, tillägga:

»Men si, det var alltför micke lyckligt — för vi gingo ut om aftonen vid femtiden. Det var fyra lik, utom lilla Hanna, som skulle alla ligga i en graf — men si jag gaf dödförfaren en tolfsjelling, och lilla Hannas kista fick stå vid ena sidan, såsom för sig sjelf. . . . Med de 4 andra följde ingen sorgande själf; men vi alla gingo med lilla Hanna. . . . När de lagt igen grafven, satte vi en qvist öfver der Hanna låg. . . . Det är alltför micke godt och kärt att få tänka huru väl allt gick till; ingenting var illavullet, men bara att jag fick gå med rödt hufvudkläde till grafven, efter som det svarta kom att bli bortstulet.»

Hör ni på henne med uppmärksamhet och deltagande, skall hon gå till skrinet och hemta fram en söndrig näsduk, liksom dess knutna hörn och framtaga en liten ljusröd pappersremsa, den hon med tårfulla ögon skall räcka er. Ni gör henne då en stor tjenst och nöje om ni läser

upp högt hvad som står på denna lapp, ty hon kan icke läsa skrifvet sjelf; der står:

»Min dotter Johanna Maria åfled stilla den 25 Augusti 1845 kl. 1½ till 6 på morgonen i en ålder af 1 år, 11 månader och 2 dagar.»

Om ni vidare frågar henne om hon sörjde sin lilla Johanna mycket, skulle hon svara:

»Ja visst gjorde jag det, i början, ända tills jag kort derpå hörde dem omtala den der Linqvisten, och hur hans mor gråtande följde honom tills vägs: se det var gråt det se det var sorg det! Mätte jag då icke vara glad att få följa min lilla Hanna till Johannes kyrkogård!»

Arma qvinna! hvilket val? afrättsplatsen och kyrkogården!

Hon hade väl ämnat lägga litet torf på grafven och nämnde härom till dödsgräfvaran.

»Lägga litet torf på grafven! jo, det skall man se! likasom det vore en så lätt affär! Nej, pass min gumma, det torfvas intel! Om alla tiggare skulle torflägga sina anhörigas grafvar, det vore just hyggligt! När man icke har råd att ha marmor-monument eller åtminstone jernkors eller staket och plantera blommar, så kan man rätt så gerna ligga otorfvad.»

För en slant och goda ord fick dock mor Brita nådig tillåtelse att hemta torf från Tyskbagarebergen och pryda sitt barns graf.

Samma höst lemnade familjen trehörningen. Rummet var alltför kallt, trångt och osundt. Barnens helsa led deraf; båda blefvo sjukliga och fortifara ännu att vara det.

Några oktobernätter sofvo de i en vedbod. (Sådan liten, kort rad! — men hvad nød, hvad jemmer den innehåller! . . . hvilka långa nätter för fadren och modren med tvenne små sjuka barn!) Nu fingo de ett rymligare och sundare rum för 58 riksdaler riksgälds per år.

De personer, hos hvilka mor Brita gick som hjälphustru, fattade imedlertid alltmera tycke för den ärliga, förnjösamma, ihärdiga och ar-

betsamma qvinnan. Hon erhöll ännu mera arbetsförtjenst, och fortfor att i det yttersta anlita sina krafter för de sinas bergning.

Hon hade varit sjuk vid jultiden, och icke kunnat förtjena något till helgen. Julaftonen kom, och det såg ovisst ut huruvida glädjens högtid här skulle kunna frisas i glädje. Då, medan julklapparna vankades i rikemans hus, då dubbeldörrarna utan rast och ro flögo upp och till för att insläppa de under veckor, ja, månader hopsamlade gåfvorna, och medan de bortskämda barnen, utan att veta mer om högtidens betydelse, än att de skulle äta mycket godt och få mycket grannt, dansade kring den ljusprydd granen, de uppstaplade julhögarna och med den otåligen blickens ideligen vänd mot dörrarne, gång efter annan i undrande ton frågade: »Mamma, blir det icke mer?» . . . då, säga vi, satt fattigmans hustru och barn i det tomma, mörka, kalla rummet och egde intet att stilla sin hunger med.

»Det är visst svårt,» suckade modren och såg på de små, som vände sina sorgsna, menlösa blickar mot henne, af hvilken de voro vana att mottaga hvarje glädje, hvarje tröst!

Men se, då öppnades dörren till det mörka, kalla rummet!

»Och det var allförmicke väl . . . Vi fingo en hel riksdaler i banko af de fattigas väänner, att köpa hökarboden för!» I häpenheten uteglömde mor Brita här ett i, ty hon tyckte sig nu kunna köpa icke blott närmaste hela hökarbod, utan äfven alla hökarbodar på hela Regeringsgatan.

Annars har mor Brita, stackare, icke blifvit delaktig af några s. k. barmhertighetsinrättningar eller gåfvor, hvarken i eller utom församlingen. (Fattigsoppan är en gåfva af enskild person.) Besynnerligt nog har den nödställda, arbetsamma hustrun aldrig kommit på listan vid utdelningen af dylika gåfvor.

Hon har visserligen varit oförtruten uti att söka skaffa sig någon andel af dessa förmåner, till lindring i sina bekymmer. Ofta har den i slarfvor höljda bedjerskan blifvit tillbakastött af förposterna till slottshelgedomen, då hon, väntande på något gynnsamt tillfälle, halfva dagarna vandrade i de vackra, men kalla vestibulerna, och slutligen, efter fruktlösa försök att bli anmäld hos nådegåfvornas utdelare, nödgats återvända den långa vägen med oförrättadt ärende. En sådan »tidsöda» har hon dock aldrig tillåtit sig, utom vid de tillfällen då hon icke varit borttingad. Dessa uppvaktningar på slottet hafva dock haft sin nytta med sig, påstår hon, ty för någon tid sedan kom en qvinna från Roslagen; hon hade åtta minderåriga barn, med hvilka hon jemte sin sjuka man bebodde en backstuga, belägen i en ort der man, i anseende till tvenne på hvarandra följande svåra missväxtår, icke kunde få ens den allringaste arbetsförtjenst. Denna qvinna måste mor Brita hjälpa, eftersom hon (Brita) »var bekant på slottet», och eftersom de varit tjänstkamrater i tolf år och slutligen emedan hon, som mor Brita sade, »är ytter uschligare än jag sjelf».

Och som det är »micket lättare att tigga för andra än för sig sjelf», så vigilerade Brita oförtrutet och oafbrutet, intilldess hon skaffat sin kamrat en »lapp», hvaruti hennes nød i kortbet var skildrad, samt ytterligare, vid utdelningen å kongl. slottet, skaffat »lappen» i behöriga händer, så att hustrun från backstugan ganska riktigt fick sin andel af de kungliga gåfvorna.

Så hjälpa nödens barn hvarandra inbördes! Genom den ökade arbetsförtjensten tycktes imedlertid arbetskarlens familj kunna släpa sig fram öfver denna svåra vinter, hvarunder alla lifsmedel blifvit stegrade till en oerhörd grad. Mor Brita sparade sig ej. — Tidigt om morgnarne och sent om aftnarna såg man henne vandra till och från sina dagsverken.

»Gud hjälper mig nog,» tänkte hon vid sig sjelf, då hon, med öket öfver sin trötta skuld, nästan barfotad bar de tunga vattenämbarna till rike mans kök, ty längre in kom hon väl sällan, emedan ingen hysar egentligen förtroende till den trasiga. Dock, mitt herrskap! J kunnen tryggt släppa denna qvinna in i edra rum: om der låge högar af guld, så skulle hon icke vidröra dem, fastän hon, som j veten, icke har mer än några få slantar i halmarken i skrinet, der nya testamentet och nåsduken med lilla röda pappersremsan ligga förvarade.

Eller kännen j icke en sådan veneration för denna bok, denna nåsduk, denna lilla halmask och för qvinnan, som eger dem, som ber och gråter öfver dem alla dar, att en miss-tanka mot hennes redlighet icke i deras närhet skulle kunna falla eder in?

Det tycktes såsom om hustrun, i följd af sin ökade arbetsförtjenst, skulle kunna sträfvä öfver, äfven denna, likasom så många andra svåra vintrar, sade jag, och detta utan att behöfva anlita annat biträde än sina egna oförtrottade krafter.

Läs'e någon af eder en annons i Aftonbladet N: 10 för onsdagen den 14 dennes? Der står:

»Hos den ädle människovänner bönfaller en fattig hustru, som har två små barn, om någon liten hjälp i sin stora nød, som nu är mera tryckande än någonsin förut. Hon hade det missödet att för några dagar sedan falla och bryta ena armen, samt är nu oförmögen att lifnära sig och barn. Om någon ömmar för dessa olyckliga och med en skärf vill lindra hungrens plåga, träffar han dem uti huset N: 15 vid Stora Träskgatan, då hustru Carlsson efterfrågas.»

J finnen således väl, att denna berättelse icke är en blott och bar fiction, utan att den fattiga familjen vid Träsktorget, — den arbetsamma hustrun, den hjälplöse mannen och de små

sjuka barnen — att dessa alla, säger jag, verkligen äro till och att den förstnämnda för några dagar sedan haft olyckan att bryta armen af. Mor Brita är dock icke förtviflad eller klenmodig, men stilla, undergifven och förtrostatsfull: »Gud vare lof att det är den vestrar armen!» säger hon.

Den raska, oförtrunta qvinnan är imedlertid för närvarande icke arbetsför, och sålunda ur stånd att förtjena en enda vittne, ligger i o'hdlig värk både natt och dag, och barnen frysa och hungra omkring henne. Hyran för sednare kvartalet är ännu obetald, och de små barnen sjuka. Det är just den arbetsamma, redlige och gudfruktige fattige, som är af alla, det värdigaste och mest berättigade föremålet för deltagande och barmhertighet. Gifvaren vet, i sådant fall, att barmhertighetens säde icke faller på helleberget utan i god jord och bär önskad frukt.

De, som godhetsfullt vilja bidra till den fattiga familjens räddning, men fiona vägen till dess aflägsna boning alltför lång, kunna inlemnna sina gåfvor på Aftonbladskontoret vid Stadssmedjegatan, der de mottagas och redovisas.

— UTROTANDE AF GETINGAR. Man erfår af Skottska tidningarne, att Earlen af Traquair för flere år sedan gifvit en frikostig belöning åt barnen i socknen för getingar utrotande under April och Maj månader. Vid denna tid af året sökas sig getingarne platser för sina bon och skola, om de lemnas ostörda, bli stam för en talrik afföda. Vid vårar, då föga regn inträffar, förorsaka dessa djur stora härfningar på frukt och honung. Barnen, omkring 50 till antalet, infunno sig hvarje lördagseftermiddag vid Traquair House. Der emottogos getingarne af trädgårdsmästaren och betalades med visst för dussinnet. Under loppet af fyra veckor levererades sålunda 18,376 getingnåsten i en enda socken.

